

VALGA VALLA KLIIMA- JA ENERGIAKAVA 2035

Tabelisse on koondatud Valga valla kliima- ja energiakava 2035 avaliku väljapaneku (04.08 kuni 17.08.2025) kestel esitatud arvamused kliima- ja energiakava kohta. Kaasamine ja arvamuste küsimine kaasatud isikutelt viidi läbi Valga Vallavalitsuse 16.01.2020 määrusega nr 1 „Arengukava ja eelarvestrateegia koostamise kord“ § 4 lõike 7 kohaselt. 25.08.2025 korraldatakse avalik arutelu. Vallavalitsus esitab valdkondliku arengukava eelnõu peale avalikku väljapanekut ja avalikku arutelu vallavolikogu istungile kinnitamiseks koos omapoolsete seisukohtadega.

Jrk	Arvamuse esitaja	Kuupäev ja nr ¹	Arvamus	Seisukoht arvamuse kohta
1	Sander Lõuk Sunly Wind OÜ	15.08.2025 9-1.3/2704-1	Teeme ettepaneku täiendada kliima- ning energiakava peatükke, mis käsitlevad taastuvenergiat, eraldi viitega tuuleenergia arendamisele, sh maismaatuuleparkide potentsiaalile ja käimasolevatele projektidele. Tuuleenergia aitab suurendada taastuvenergia osakaalu, parandada energiajulgeolekut ning toob vallale investeringuid, maksutulu ja kogukonnahüvesid. Eelnõus on taastuvenergiat käsitletud üldiselt, kuid tuuleenergiat ja selle käimasolevaid projekte ei ole eraldi välja toodud. Arvestades Valga valla potentsiaali ja rolli nii maakondlike kui ka riiklike kliima- ja energiakava 2030 eesmärkide täitmisel, looks tuuleenergia selgesõnaline kajastamine valla arengukavas sidusama strateegilise raamistiku, toetaks planeeringute elluviimist ning aitaks paremini teavitada ja kaasata kogukondi.	Kuna Valga valla kliima- ja energiakava on Valga valla strateegiline arengudokument ja käsitleb eelkõige omavalitsuse enda või Valga maakonna omavalitsustega koostöös tehtavaid ja arendatavaid tegevusi, siis ei käsitleta nimetatud kavas üleriigilise taristu sh riigiteede, raudtee, elektrivõrkude, tuuleparkide jms arendamisega seonduvaid tegevusi toimepidevuse tagamiseks kliimariskide maandamisel. Maismaa tuulepargid on üleriigilise tähtsusega ja olulise ruumilise mõjuga ehitised vaatamata asjaolule, et neid planeeritakse kohaliku omavalitsuse tasandil. Kohaliku tasandi eriplaneeringuga kavandatakse maismaa tuuleparke selle tõttu, et arvestada protsessis võimalikult palju kohalike olude ja konkreetsesse asukohta sobiva ning piirkonda enim väärtusi toova tuulepargi lahendusega. Valga valla kliima- ja energiakava täiendatakse mõttega, et Valga vallas on seisuga august 2025 koostamisel Valga valla tuulepargi eriplaneering. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kohaselt on Valga vallas potentsiaali maismaatuulepargi arenduseks. Valga valla tegelik ehk realiseeritav potentsiaal kujuneb planeerimismenetluse käigus (kehtestamise üle kaalumisel). Alates kavandatava tuulepargi töösse panemise hetkest kajastuvad tuulepargi poolt toodetud taastuvenergia näitajad seireandmetes.
2	Anneli Õunsaar	18.08.2025 9-1.3/2704-2	Teemavaldkond: Maakasutus ja planeerimine Üleriigiline eesmärk: Läbi töhusa maakasutuse ning jätkusuutliku ruumiplaneerimise on leevendatud kliimamuutuste võimalikku mõju elanikele ja looduskeskkonnale 1.1 Rohevõrgustiku ja väärtuslike maastikega arvestamine planeeringutes. Täiendada järgmiselt: <i>Välistatakse rohevõrgustiku tugialadele ja -koridoridesse olulise ruumilise mõjuga ehitiste planeerimine ja ehitamine, et tagada rohevõrgustiku terviklikkus ja eesmärk.</i>	Esitatud ettepanek ei ole lahendatav Valga valla kliima- ja energiakavaga. Tingimuste seadmine taastuvenergia objektide ehitamiseks ning rohevõrgustiku ja väärtusliku maastiku kaitse- ja kasutustingimuste seadmine on planeerimisseaduse kohane tegevus ning maakonna või kohaliku omavalitsuse üldplaneeringu ülesanne. Selliseid tingimusi valla ruumilise arengu suunamiseks ei saa seada ja kehtestada kohaliku tasandi kliima- ja energiakavaga ega ühegi teise arengukavaga. Kohaliku omavalitsuse arengukava, sh ka valdkondlik arengukava koostatakse kohalike teenuste kvaliteedi parandamiseks ning kodanike kaasamiseks otsustusprotsessi. Arengukava koostamise protsessis lepatakse kokku kohaliku omavalitsuse arengusuunad ning saavutatavad eesmärgid, mis sisustatakse tegevustega. Kohaliku omavalitsuse arengukava, sh ka valdkondlik arengukava ei ole õigusakt ega saa sisaldada õigusnorme. Samuti ei saa kavaga seada tingimusi, mis oleksid aluseks maakasutamisele või ehitamisele.
3	Jüri Noorsalu	18.08.2025 9-1.3/2704-3	Arvestades, et Valga vallas on taastuvenergia tootmine juba märkimisväärselt kasvanud – 2024. aastal katab toodetud taastuvenergia 69% maakonna elektritarbimisest, mis ületab riiklikke sihtmärke – leian, et edaspidi tuleks piirata tööstuslikus mastaabis taastuvenergia projektide lisandumist Valga valda. See aitab säilitada piirkonna maastikulist ja keskkondlikku tasakaalu, vältides liigset koormust kohalikule infrastruktuurile ja elukeskkonnale. Samas toetan väikesemahuliste lahenduste, näiteks eraisikute päikesepaneelide ja väikeste tuulegeneraatorite paigaldamist. Seetõttu teen järgmised konkreetsed ettepanekud kliima- ja energiakavas: 1. Päikeseparkide piirang: Lubada päikeseparke maksimaalse suurusega kuni 1 hektar, et vältida suurte tööstuslike päikeseparkide rajamist.	Kuna Valga valla kliima- ja energiakava on Valga valla strateegiline arengudokument ja käsitleb eelkõige omavalitsuse enda või Valga maakonna omavalitsustega koostöös tehtavaid ja arendatavaid tegevusi, siis ei käsitleta nimetatud kavas üleriigilise taristu sh riigiteede, raudtee, elektrivõrkude, tuuleparkide jms arendamisega seonduvaid tegevusi toimepidevuse tagamiseks kliimariskide maandamisel. Valdkondlik arengukava käsitleb teemasid ja sõnastab tegevused, mis aitavad kaasa kliima- ja energiakavas võetud eesmärkide täitmisele kohalikul tasandil. Valdkondliku arengukavaga ei saa lahendada ruumilise planeerimise küsimusi.

¹ Kiri registreeritud Valga Vallavalitsuse dokumendiregistris <https://atp.amphora.ee/valgavv/?hdr=hp&o=929&tbs=all&o2=12001>

			2. Tuulikute piirang: Lubada tuulikuid maksimaalse kõrgusega kuni 30 meetrit ning ainult üksikute tuulikutena, mitte gruppidenä, et minimeerida visuaalset ja keskkonnamõju. 3. Eraisikute toetamine: Lisaks päikesepaneelidele kompenseerida eraisikutele väikeste, kuni 20 kW võimsusega tuulegeneraatorite paigaldamist, et soodustada kohalikku ja keskkonnasõbralikku energiatootmist. Usun, et need piirangud ja toetusmeetmed toetavad Valga valla jätkusuutlikku arengut, säilitades samal ajal piirkonna loodusliku ja kultuurilise väärtuse. Olen valmis vajadusel oma ettepanekuid täiendavalt selgitama või osalema aruteludes. Täna teid ettepanekute kaalumise eest!	Päikeseparkide suurusele piirangu seadmine, tuulikute püstitamiseks ehitustingimuste seadmine ei ole lahendatav Valga valla kliima- ja energiakavaga. Tingimuste seadmine taastuvenergia objektide ehitamiseks ning rohevõrgustiku ja väärtusliku maastiku kaitse- ja kasutustingimuste seadmine on planeerimisseaduse kohane tegevus ning maakonna või kohaliku omavalitsuse üldplaneeringu ülesanne. Selliseid tingimusi valla ruumilise arengu suunamiseks ei saa seada ja kehtestada kohaliku tasandi kliima- ja energiakavaga ega ühegi teise arengukavaga. Kohalikul tasandil ei ole siiani toetatud taastuvenergia tootmist. Pakutavad meetmed on käivitatud riigitasandil. Valga vallal ei ole plaani ja võimalusi asuda toetama eraisikuid väiksemamahuliste taastuvenergia tootmisüksuste rajamiseks. Käesoleva arengukavaga on ülesandeks püstitatud hoopis elanike teadlikkuse tõstmine energiatõhususe, taastuvenergiakasutuse ja ringmajanduse alal.
4	Urho Veske	18.08.2025 9-1.3/2704-4	Ettepanekud Valga valla kliima ja -energiakava 2035+ täiendamiseks 1) Peatükk 2. Valga valla kliima- ja energiakava tegevuskava aastani 2030 Teemavaldkond: Maakasutus ja planeerimine Üleriigiline eesmärk: Läbi tõhusa maakasutuse ning jätkusuutliku ruumiplaneerimise on leevendatud kliimamuutuste võimalikku mõju elanikele ja looduskeskkonnale 1.1 Rohevõrgustiku ja väärtuslike maastikega arvestamine planeeringutes. Hoolduskavade koostamine ja nende elluviimine koos kohalike kogukondadega. 1. Teen ettepaneku täiendada punkti 1.1 järgmiselt: Välistatakse rohevõrgustiku tugialadele ja -koridoridesse olulise ruumilise mõjuga ehitiste ja taristu planeerimine ja ehitamine, et tagada rohevõrgustiku terviklikkus ja eesmärk. Hoolduskavade koostamisel ja elluviimisel arvestatakse kohalike kogukondade ettepanekutega. 2) Peatükk 2. Valga valla kliima- ja energiakava tegevuskava aastani 2030 Teemavaldkond: Looduskeskkond ja elurikkuse säilitamine Üleriigiline eesmärk : Muutuvas kliimas on arvestatud liikide, elupaikade ja maastike mitmekesisuse ning maismaa- ja veeökosüsteemide soodsa seisundi ja terviklikkuse ning sotsiaalmajanduslikult oluliste ökosüsteemiteenuste pakkumisega piisavas mahus ja piisava kvaliteediga 2.1 Loodusväärtuste kaitse, rohevõrgustiku ja selle osade säilitamine ja hooldamine koos maaomanikega. Heakorra tagamiseks koostöö arendamine elanike ja huvirühmadega. 2. Teen ettepaneku täiendada punkti 2.1 järgmiselt: Loodusväärtuste kaitseks ning rohevõrgustiku ja selle osade säilitamiseks välistatakse rohevõrgustiku tugialadele ja -koridoridesse olulise ruumilise mõjuga ehitiste ja taristu planeerimine ja ehitamine. 3) Peatükk 2. Valga valla kliima- ja energiakava tegevuskava aastani 2030 Teemavaldkond: Energeetika ja varustuskindlus Kuna Valga valla kliima ja -energiakavast lähtub, et elektrienergia tarbimine võrgust on Valga vallas langenud 57,3 GWh-lt 2021. aastal 50,2 GWh-ni aastatel 2023 ja 2024, vähenenud on nii koduklientide kui ka juriidiliste isikute tarbimine ning samal ajal on Elektrilevi võrku liitunud taastuvenergia võimsused kasvanud 4 korda – 2021. aastal oli liitumisvõimsust 5,9 MW ja 2024. aastal 24,5 MW, siis seega on Valga vallas saavutatud riikliku taastuvenergia tootmise sihtmärk, sest juba 2024. aastal kattis toodetud taastuvenergia 69% kogu maakonna tarbimisest. 3. Teen ettepaneku täiendada Valga valla kliima ja -energiakava järgmiste punktidega: 3. 7 Valga valda planeeritakse ja ehitakse edaspidi taastuvenergia rajatise vaid piiratud mahus, et võimalikult palju säilitada looduskeskkonda; liikide, elupaikade ja maastike mitmekesisust. 3. 8 Valga vald piirab planeeritavate ja rajatavate tuulikute kõrguse maksimaalselt 80 meetriga. 3. 9 Valga vald piirab planeeritavate ja rajatavate tuulikute maksimaalse ühe grupi suuruse 5 tuulikuga. 3.10 Valga vald piirab planeeritavate ja rajatavate päikeseparkide pindala maksimaalselt 1 hektari suuruse pindalaga. Ettepanek Valga maakonna kohalike omavalitsuste kliima- ja energiakava 2035 täiendamiseks Teen ettepaneku eemaldada peatükis 2.3.2 Tabelist 6 Valga vald väite „Üldplaneeringutes on kavandatud taastuvenergiaga seonduv maakasutus (nt päikeseelektrijaamad, tuulepargid, biogaasijaamad, vesinik jne).“ juurest lahtrist „JAH“	Ettepanek üks, kaks ja kolm ei ole lahendatav Valga valla kliima- ja energiakavaga. Tingimuste seadmine taastuvenergia objektide ehitamiseks ning rohevõrgustiku ja väärtusliku maastiku kaitse- ja kasutustingimuste seadmine on planeerimisseaduse kohane tegevus ning maakonna või kohaliku omavalitsuse üldplaneeringu ülesanne. Selliseid tingimusi valla ruumilise arengu suunamiseks ei saa seada ja kehtestada kohaliku tasandi kliima- ja energiakavaga ega ühegi teise arengukavaga. Valga maakonna ja selle kohalike omavalitsuste kliima- ja energiakavades korrigeeritakse Valga valla koostatava ja kehtivate üldplaneeringute terminite kasutust ning täpsustatakse sõnastus viidetega koostatavale või kehtivatele üldplaneeringutele. Koostatav üldplaneering ei ole lõplik ega oma kehtiva õigusakti staatust. Haldusmenetluse seaduse § 60 lõike 1 kohaselt on õiguslikult siduv üksnes kehtiv haldusakt. Samas võib kaalutlusotsuste tegemisel arvestada ka mittesiduvaid dokumente, sh koostamisel olevat planeeringut, kui see on asjakohane ja kooskõlas haldusmenetluse seaduse § 4 lõikega 2.

			ja lisada Valga vald antud väite juures lahtrisse „EI“, kuna Valga vallal puudub kehtiv üldplaneering ja üldplaneeringu valmimiseni kehtivad Valga valla territooriumil Karula, Taheva, Tõlliste ja Öru valla ning Valga linna üldplaneeringud, kus ei ole kavandatud taastuvenienergia seonduvat maakasutust.	
5	Raili Hurt	18.08.2025 9-1.3/2704-5	Arvestades, et Valga vallas on taastuvenienergia tootmine juba märkimisväärselt kasvanud ja 2024. aastal katab toodetud taastuvenienergia 69% maakonna elektritarbimisest. Muuhulgas ületab see juba riiklikke sihtmärke ja leian, et edaspidi tuleks piirata tööstuslikus mastaabis taastuvenienergia projektide lisandumist Valga valda. See aitab säilitada piirkonna maastikulist ja keskkondlikku tasakaalu, vältides liigset koormust kohalikule infrastruktuurile ja elukeskkonnale.	Ettepanek üks ja kaks ei ole lahendatav Valga valla kliima- ja energiakavaga. Tingimuste seadmine taastuvenienergia objektide ehitamiseks ning rohevõrgustiku ja väärtusliku maastiku kaitse- ja kasutustingimuste seadmine on planeerimisseaduse kohane tegevus ning maakonna või kohaliku omavalitsuse üldplaneeringu ülesanne. Selliseid tingimusi valla ruumilise arengu suunamiseks ei saa seada ja kehtestada kohaliku tasandi kliima- ja energiakavaga ega ühegi teise arengukavaga.
6	Margus Kraus Krauss Baltic OÜ	18.08.2025 9-1.3/2704-6	Samas toetan väikesemahuliste lahenduste, näiteks eraisikute päikesepaneelide ja väikeste tuulegeneraatorite paigaldamist. Seetõttu teen järgmised konkreetsed ettepanekud kliima- ja energiakavasse: 1. Päikeseparkide piirang: Lubada päikeseparke maksimaalse suurusega kuni 1 hektar, et vältida suurte tööstuslike päikeseparkide rajamist. 2. Tuulikute piirang: Lubada tuulikuid maksimaalse kõrgusega kuni 30 meetrit ning ainult üksikute tuulikutena, mitte gruppidenä, et minimeerida visuaalset ja keskkonnamõju. 3. Eraisikute toetamine: Lisaks päikesepaneelidele kompenseerida eraisikutele väikeste, kuni 20 kW võimsusega tuulegeneraatorite paigaldamist, et soodustada kohalikku ja keskkonnasõbralikku energiatootmist. Usun, et need piirangud ja toetusmeetmed toetavad Valga valla jätkusuutlikku arengut, säilitades samal ajal piirkonna loodusliku ja kultuurilise väärtuse. Väikesemahuliste lahendustega vastab Valga vald oma kliima- ja energiakavas sätestatule (väljavõte kliima- ja energiakavast) – „Valgamaa on looduskeskkonda väärtustav kiirete ühendustega maakond, Valgamaa on kvaliteetse elukeskkonnaga hästi toimiv maakond.“ Kvaliteetne elukeskkond tähendab kohalike inimeste ja kogukondade soove arvestav, looduskeskkonda toetav lahendus. Suuremahuliste tuuleparkide rajamise vastu räägib Valga vallas ka kohalik geograafiline iseärasus (väljavõte kliima- ja energiakavast) – „/.../ üldiselt on Valgamaa ebatasase reljeefiga ja metsasem, mistõttu ka tuulekiirused madalamad. Valgas esineb tugevat tuult puhanguliselt üle 15 m/s umbes 15 päeval aastal, tormituuli puhangutega üle 25 m/s tõenäosusega kord paari aasta jooksul.“ Samuti juhin tähelepanu, et Valga maakonna kliima- ja energiakavas on kirjas otsene valeinfo, mis tuleb eemaldada. Nimelt on dokumendis Valga ja Tõrva valla kohta kirjas: "Üldplaneeringutes on kavandatud taastuvenienergia seonduv maakasutus (nt päikeseelektrijaamad, tuulepargid, biogaasijaamad, vesinik jne)." Ometi Valga vallal puudub kehtiv ja kehtestatud üldplaneering. Kuni Valga valla üldplaneeringu koostamiseni kehtivad valla territooriumil Karula, Taheva, Tõlliste ja Öru valla ning Valga linna üldplaneeringud. Olen valmis vajadusel oma ettepanekuid täiendavalt selgitama või osalema aruteludes.	Kuna Valga valla kliima- ja energiakavas on Valga valla strateegiline arengudokument ja käsitleb eelkõige omavalitsuse enda või Valga maakonna omavalitsustega koostöös tehtavaid ja arendatavaid tegevusi, siis ei käsitleta nimetatud kavas üleriigilise taristu sh riigiteede, raudtee, elektrivõrkude, tuuleparkide jms arendamisega seonduvaid tegevusi toimepidevuse tagamiseks kliimariskide maandamisel. Maismaa tuulepargid on üleriigilise tähtsusega ja olulise ruumilise mõjuga ehitised vaatamata asjaolule, et neid planeeritakse kohaliku omavalitsuse tasandil. Kohaliku tasandi eriplaneeringuga kavandatakse maismaa tuuleparke selle tõttu, et arvestada protsessis võimalikult palju kohalike olude ja konkreetse asukohta sobiva ning piirkonda enim väärtusi toova tuulepargi lahendusega. Valga valla kliima- ja energiakava täiendatakse mõttega, et Valga vallas on seisuga august 2025 koostamisel Valga valla tuulepargi eriplaneering. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kohaselt on Valga vallal potentsiaali maismaatuulepargi arenduseks. Valga valla tegelik ehk realiseeritav potentsiaal kujuneb planeerimisprotsessi käigus (kehtestamise üle kaalumisel). Alates kavandatava tuulepargi töösse panemise hetkest kajastuvad tuulepargi poolt toodetud taastuvenienergia näitajad seireandmetes. Valga maakonna ja selle kohalike omavalitsuste kliima- ja energiakavades korrigeerida Valga valla koostatava ja kehtivate üldplaneeringute terminite kasutust ning täpsustada sõnastus viidetega koostatavale või kehtivatele üldplaneeringutele. Koostatav üldplaneering ei ole lõplik ega oma kehtiva õigusakti staatust. Haldusmenetluse seaduse § 60 lõike 1 kohaselt on õiguslikult siduv üksnes kehtiv haldusakt. Samas võib kaalutlusotsuste tegemisel arvestada ka mitesiduvaid dokumente, sh koostamisel olevat planeeringut, kui see on asjakohane ja kooskõlas haldusmenetluse seaduse § 4 lõikega 2.
25.08.2025 Valga maakonna kohalike omavalitsuste kliima- ja energiakava avalikul arutelul esitatud arvamused				
7	Ene Solom	Valga maakonna kohalike omavalitsuste kliima- ja energiakava avaliku arutelu protokoll 25.08.2025	- Selgituse küsimine saaste ekvivalendi jaotamise elaniku kohta, mille kohaselt on Valga vald heitegaaside tekitamises Tallinna järel vabariigis teisel kohal. - Ümber tuleb sõnastada dokumentide sissejuhatav lause. mis viitab, et KKEK on strateegiliste planeerimisdokumentide ülene. - Selgituse küsimine sotsiaalmajandusliku aspekti puudumise kohta.	Teema sõnastus seletuskirjas vaadatakse üle. 2021. a tarbimispõhised KHG andmed jäetakse kohalikku kliima- ja energiakavasse algkujul sisse, kuna pärinevad OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse tööst „2021. a tarbimispõhised KHG heitekogused kohalike omavalitsuste lõikes“. Kavas tuuakse välja valdkonna “Muud sektorid ja hajusheide” Valga valla territooriumi heide, mis on arvatud Eesti Keskkonnauuringute Keskuse poolt ja esitatud vastavasisulisel kohaliku omavalitsuse heite aruandes. Kava koostamise käigus on MTÜ Tartu Regiooni Energiaagentuur Eesti Keskkonnauuringute Keskusele esitanud selgitustaotluse ja saadud ka vastuse, mis on märgitud kliima- ja energiakavas. Antud selgitus on ebapiisav, mistõttu esitatakse Eesti Keskkonnauuringute Keskusele vastavasisuline täiendav selgitustaotlus Valga Vallavalitsuse

				poolt. Kuna nimetatud andmeid ei kasutata seiremudelis, siis need ei mõjuta Valga valla kliima- ja energiakava eesmärgi püstitust, tegevuskava ega seire metoodikat. Märgitud andmetel on informatiivne tähendus. 2. Kliima- ja energiakavade sissejuhatuses ei ole viidatud kordagi, et koostatavad dokumendid on strateegiliste planeerimisdokumentide ülesed. Märgitud on, et „Valga valla kliima- ja energiakava 2035“ on valdkondade ülene arengudokument. 3. Keskkonnainvesteeringute Keskuse metoodikast juhindudes on kohaliku tasandi kliima- ja energiakavades sotsiaalmajanduslikus vaates käsitletud elanikkonna kaitse, sh tervis, sotsiaalhoolekande ja päästevõimekuse teemasid. Kohalikul tasandil on võimalik kliima- ja energiakava vaates panustada sotsiaalmajanduslikest aspektidest eelkõige elukeskkonna turvalisuse küsimuste lahendamisse teemadega, mis aitavad tõsta elanikkonna teadlikkust jätkusuutlikumate tegevuste üle otsustamisele, sh ka kestlik areng ja ringmajandus. Selles suunas läbiviidavaid tegevusi on seatud püstitatud eesmärkide seadmiseks Valga valla kliima- ja energiakava tegevuskavas.
--	--	--	--	---